

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ТЕАТРОЗНАВСТВА ТА
АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної (магістерської) роботи на тему:

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АКТОРСЬКОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ (РОБОТА НАД РОЛЮ КАССАНДРИ У ВИСТАВІ
«ТРОЯНКИ» ЗА ТРАГЕДІЄЮ ЄВРІПІДА, РЕЖИСЕР ЄВГЕН
ХУДЗИК)»**

Виконала: студентка II-го курсу, групи КМА-21м
Галузь знань Культура і мистецтво
Спеціальності 026 Сценічне мистецтво
Освітньої програми
Акторське мистецтво та кіно
Ступінь вищої освіти магістр
Балик Владислава Володимирівна

Науковий керівник: кандидат мистецтвознавства,
доцент А.Л. Дем'янчук
Національна шкала _____
Кількість балів ____ • Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

_____
_____
_____

Львів-2025

*До захиски.
10.12.2025 р.*

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ДРАМАТУРГІЧНИЙ І ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ АНТИЧНОЇ ТРАГЕДІЇ.....	5
1.1. Антична трагедія як феномен.	6
1.2. Історичний контекст Трої.	8
1.3. “Троянки” Евріпіда як антивоєнний маніфест.	9
1.4. Особливість структури трагедії.	12
1.5. Система жіночих образів як тло для образу Кассандри.	13
1.6. Теоретичні основи акторської майстерності: від Курбаса до театру- ритуалу Гротовського.	16
Розділ 2. МІФІЛОГІЧНИЙ ТА ПСИХО-ФІЗИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЛІ КАССАНДРИ.....	18
2.1. Міфологічний генезис та семантика образу Кассандри: дар і прокляття.	18
2.2. Драматургічна функція та детальний аналіз тексту.	20
2.3. Психофізичний стан Кассандри: ритуальна дія та акторські завдання.	22
Розділ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ НА СЦЕНІ.	24
3.1. Сценічні традиції та аналіз постановки Андрея Сербана.	25
3.2. Власна акторська робота над роллю: етапи підготовки та створення.	27
Розділ 4. НОВИЗНА ТА РІДКІСТЬ ПОСТАНОВКИ: РЕАКЦІЯ ГЛЯДАЧА ТА ЕФЕКТ КАТАРСИСУ.	35
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Помилка! Закладку не визначено.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Трагедія Евріпіда “Троянки” є одним із найглибших та найгостріших антивоєнних творів в історії світової драматургії. Створена на тлі Пелопоннеської війни та наджорстокого знищення Афінами міста Мелос, п'єса виступає як антивоєнний маніфест і крик про безглуздість війни, жорстокість переможців і страждання невинних. В умовах сучасних глобальних конфліктів та викликів, а зокрема, в контексті сучасного українського театру, що функціонує в умовах кризи спричиненою війною: тема трагічної долі переможених і гуманітарної катастрофи, знову набуває нестерпної гостроти, актуальність п'єси не зменшується, а лише зростає. У цьому випадку вивчення та сценічне втілення набуває не просто художньої, а важливої громадянської та терапевтичної актуальності як для глядача, так і причетних до створення вистави людей.

Чому це дослідження актуальне саме зараз? Я не можу і не хочу відривати мистецтво від життя. Я пишу цю роботу в час, коли в моїй країні триває повномасштабна війна. І коли я дивлюся на Кассандру, я бачу не просто античний міф, я бачу нашу реальність. Вона — втілення нечуваної правди. Скільки разів у нашій історії, і в сучасній, ми кричали про небезпеку, але світ, як і греки, вважав наші слова божевільним шумом? Кассандра уособлює цей досвід, а її роль на сцені дає можливість прокричати цю правду з новою силою.

Вибір даної теми дослідження – продиктований не лише високою художньою цінністю античної драматургії, але й надзвичайною актуальністю образу Кассандри у контексті сучасних подій. Ця робота є

спробою осмислити і втілити на сцені архетип пророка, чий істині не вірять, що слугує потужною метафорою інформаційних війн, пропаганди та суспільної байдужості до фатальних попереджень. Образ Кассандри, пророчиці, чий істині не вірять, у трагедії Евріпіда є однією з найглибших метафор ізоляції, самотності і, водночас, непереможної сили правди. Для українського глядача, що переживає всебічну постійну боротьбу та усвідомлює циклічність історичної несправедливості, Кассандра стає голосом національної травми та пророцтва відплати. Актуальність дослідження цього образу полягає в необхідності розкриття її багатозорової психофізичної природи та пошуку сценічних методів її втілення, які б відповідали вимогам сучасної театральної естетики, що тяжіє до ритуалу та автентичної присутності.

Наукова проблема даного дослідження полягає у методологічному виклику: як сучасний актор може втілити трансцендентний, екстатичний стан Кассандри, уникаючи пасток побутового психологізму та імітації істерики? Античний театр за своєю суттю є ритуальним, символічним та філософським. Тому, на мою думку, для його хорошого відтворення необхідний новий акторський метод. Ця робота обґрунтовує необхідність поєднання інтелектуального осмислення та радикальної психофізичної трансформації як точного шляху до створення знакового та автентичного образу пророка.

Мета і завдання. Метою моєї роботи є всебічний теоретичний та практичний аналіз трагедії Евріпіда “Троянки”, її постановки та образу Кассандри у ній, з акцентом на методах сценічного втілення в контексті сучасного театального мистецтва.

Для досягнення поставленої мети я визначила такі завдання:

1. Проаналізувати історико-драматургічний контекст створення трагедії “Троянки” та її жанрової особливості як трагедії.
2. Дослідити міфологічний генезис та семантику образу Кассандри, визначивши його ключову драматургічну функцію.
3. Здійснити детальний текстовий та, психофізичний аналіз ролі Кассандри, виокремивши її пророчий, ритуальний та емоційні аспекти.
4. Розглянути теоретичні концепції акторської майстерності, зокрема, ідеї Леся Курбаса, підходи Єжи Гротовського та Євдженіо Барби.
5. Узагальнити власний практичний досвід роботи над роллю Касандри, описавши процес індивідуальної підготовки та співпраці з командою.

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єкт дослідження – трагедія Евріпіда “Троянки” як взірць античної драматургії та феномен акторської майстерності. Предмет дослідження – драматургічні та психофізичні особливості ролі Кассандри, а також сучасні методи її сценічного втілення, що поєднують психологічний аналіз із ритуальною перформативністю.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс методів, що дозволяють всебічно розкрити тему:

1. Історико-хронологічний та контекстуальний метод – для аналізу часу створення трагедії та її зв’язку з політичними подіями античності та сьогодення.
2. Порівняльно-типологічний метод – для зіставлення образу Кассандри з іншими жіночими образами у трагедії, а також порівняння різних сценічних інтерпретацій.
3. Структурно-функціональний метод – для аналізу композиційної ролі Кассандри у драматургічному полотні п’єси.

4. Теоретичний метод – для вивчення мистецьких концепцій, що стали основою сценічного втілення
5. Практично-аналітичний метод – для детального опису і рефлексії власної акторської роботи над роллю.

Структура роботи. Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ДРАМАТУРГІЧНИЙ І ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ АНТИЧНОЇ ТРАГЕДІЇ.

Для мене, як для акторки, початок роботи над роллю Кассандри неминуче вимагав глибокого занурення в той світ, який її породив. Неможливо зрозуміти її крик, не зрозумівши тієї катастрофи, в якій вона опинилася, і тієї політичної атмосфери, в якій Евріпід створив цю п'єсу. Тому моє перше завдання полягало в тому, щоб вивчити і відчувати драматургічний контекст «Троянок» як унікальний антивоєнний твір, що ламає традиційні форми античної трагедії. Це дало мені фундаментальне усвідомлення: я працюю не просто над роллю, а над частиною філософського і політичного маніфесту.

Трагедія Евріпіда “Троянки” (поставлена у 415 р. до н.е.) є пам'яткою світової драматургії, яка не лише переказує міф про падіння Трої, але й виголошує один із найжорстокіших антивоєнних вироків епохи. Цей твір свідомо відмовляється від естетики героїчного епосу та перетворюється та гострий політичний памфлет, що через призму глибокої особистої трагедії героїнь відображає моральний занепад та імперську зарозумілість Афін. Для сценічного втілення, особливо в умовах сучасної української війни,